

Eliaksen jalanjäljissä – Kajaanissa

Kävin elokuun lopussa Kajaanissa vaimoni Kaisan kanssa verestämässä kirjatietoani Elias Lönnrotin elämästä ja hänen uskomattomasta työstään Suomen itsenäisyyden perussäikeiden rakentajana. Matkaoppaina meillä olivat Elias Lönnrot-Seuran puheenjohtaja Lasse Lyytikäinen ja Kainuun Eino Leino-Seuran johtokunnan sihteeri Simo S. Soininen. Molemmat ovat myös Paikkarin torpan tuki ry:n hallituksessa. Minulla oli myös esitelmätilaisuus Elias Lönnrotin jalanjäljistä suomalaisissa postimerkeissä.

Elias on jättänyt lähtemättömän jäljen Suomen, Sammatin ja Kajaanin historiaan. Kuitenkin voi vain hämmästellä niitä vaikeuksia, mitä on ilmennyt Eliaksen muistorikkaan elämäntyön säilyttämisessä. Ilman vapaaehtoistyötä merkitys olisi vain luettavissa kirjojen paperisilta sivuilta tai netistä – ilman todellisuutta.

Läntinen Uusimaa tuntee Paikkarin torpan – näin uskottelen itselleni. Kajaani sen sijaan on

**Kirjoittajavieras
Risto Piekkari**

”Eliaksen teeseinä olivat ”opiskele, tee työtä ja kasva vastuuseen”.

kaukaisempi, on jossain Kainuussa. Elias kuitenkin vietti yhden keskeisimmistä vaikutusvuosistaan Kajaanissa eli vuodet 1833–53. Hän toimi piirilääkärinä ja teki sieltä merkittävimmät runonkeruumatkan luodessaan Kalevalaa.

Eliaksen konkreettisena muistona Kajaanissa ovat Lönnrotin patsas ja lähellä

keskustaa oleva Lönnrotin maja ja sen yrttimaa. Aikanaan maja palveli Eliasta eräänlaisena kesämökkinä. Sitä pidetään kuitenkin Kainuun ensimmäisenä sanomalehden paikallisenä toimituspalkkana.

Elias oli kirjoittajana kovakourainen kansanvalmistaja edellyttäen mm. hygienian ja parempien elämäntapojen noudattamista, siisteyttä, raittiutta, työntekemistä läpi vuoden ja säästäväisyyttä. Lyhyesti todettuna Eliaksen teeseinä olivat ”opiskele, tee työtä ja kasva vastuuseen”.

Kaupungin vuodesta 1899 omistama maja on edelleen palkallaan. Ränssityneenä, korjausta odottavana. Kunto on jo sellainen, että vapaaehtoisuudella ei sitä voida enää korjata. Kaupungin pitäisi kulttuurinsa tuntien peruskorjata maja. Kaliksi se ei tule!

Majan ympärillä on yrttimaa. Isäntäyhdistystemme lisäksi majan ja yrttimaan ylläpidossa ovat mukana mm. Kalevalaiset Naiset, Kajaanin 4H-yhdistys sekä monet yritykset, jotka esimerkillisellä tavalla haluavat

säilyttää merkittävän historiallisen kokonaisuuden kaupunkilaisten ja myös matkailijoiden ulottuvilla.

Yrttimaan kasveina ovat lääkekasvit. Harva tietää, että Elias julkaisi v. 1860 kirjan ”Flora Fennica”. Siinä esiteltiin noin 900 kasvia suomen, ruotsin ja latinan nimillä. Kirja oli ensimmäinen suomenkielinen kasvioppi. Kirjasta ovat peräisin noin 3/4 osaa kaikista kasvien suomenkielisistä nimistä ja termeistä. Yrttimaa kukoistaa edelleenkin vapaaehtoisvoimin, mutta kuinka kauan?

Oman historian tunteminen on välttämätön kivijalka kansalaisyhteiskunnan olemassaololle ja toimivuudelle. Elias Lönnrot ystävineen J.L. Runeberg, J.V. Snellman ja Z. Topelius rakensivat 1800-luvulla mahtavan kulttuuriperinnön. Sen keskeisin sisältö löytyy seuraavasta: oma kulttuuri, oma identiteetti, oma vapaa kansallisuus, itsenäisyys.

● Kirjoittaja on Paikkarin torpan tuki ry:n puheenjohtaja.